

Økonomi- og indenrigsminister Margrethe Vestagers
talepapir

Det talte ord gælder

Anledning: Samrådsspørgsmål N. Spørgsmålet er stillet
efter ønske fra Erling Bonnesen (V)

Tid og sted: Kommunaludvalget den 30. august 2012, kl.
13.15

Samrådsspørgsmål N:

”Ministeren bedes med afsæt i den nyeste viden redegøre for virkningerne af udligningsreformen for kommunerne, særligt med fokus på den række kommuner i landdistrikterne, der aktuelt melder ud nu, at en forventet og lovet pluseffekt fra udligningsreformen er vendt til en minuseffekt, f.eks. Langeland, Ærø, Lolland og Hjørring samt redegøre for, hvilke initiativer ministeren vil tage for at rette disse skævheder i udligningsreformen.”

Svar:

[Justeringen af udligningen virker som forventet]

Som det fremgår af spørgsmålet, er der nogle kommuner, der mener, at justeringen af udligningen ikke har givet dem den gevinst, de havde forventet. Nogle mener endda, at de har fået et tab, selv om de skulle have haft en gevinst.

Men lad mig indledningsvist slå fast, at kritikken ikke er velanbragt. Den er faktisk forfejlet. Det vil jeg redegøre nærmere for. Og jeg skal også med det samme sige, at justeringen af udligningen virker som forventet. Det viser nye konsekvensberegninger for 2013 på helt aktuelle data.

[Kommuner sammenligner deres tilskud for 2012 og 2013]

Nogle kommuner har sammenlignet deres tilskud for 2013 med tilskuddet for 2012. Og de kan så konstatere,

at deres tilskud for 2013 er mindre end tilskuddet for 2012.

Det har ført til, at de har kritiseret justeringen af udligningen for ikke at give dem den gevinst, som de havde forventet.

Sådan kan tallene dog ikke udlægges. Når kommunernes tilskud for 2013 er mindre end for 2012, skyldes det ikke justeringen af udligningen. Det skyldes, at det samlede kommunale bloktilskud for 2013 er lavere end for 2012, fordi skatteindtægterne bliver tilsvarende højere. Og når det samlede tilskud til fordeling mellem kommunerne bliver lavere, bliver den enkelte kommunes tilskud også lavere.

[Fastsættelse af bloktilskuddet og fordeling af bloktilskuddet er to forskellige ting]

Det er vigtigt at holde fast i, at fastsættelsen af det samlede bloktilskud til kommunerne og fordelingen af bloktilskuddet er to forskellige ting.

Udligningssystemet fastsætter regler for fordeling af det samlede bloktilskud til de enkelte kommuner. Og justeringen af udligningen har medført en vis omfordeling mellem kommunerne. Justeringen af udligningen har blandt andet betydet, at der alt andet lige sker en vis stigning i den andel af bloktilskuddet, som land- og yderkommunerne fremover vil modtage.

Størrelsen af det årlige bloktilskud fastsættes hvert år efter forhandling med KL. Det årlige bloktilskud fastsættes ud fra en konkret vurdering af det samlede kommunale finansieringsbehov for det pågældende år. Det betyder, at størrelsen af det samlede bloktilskud kan variere fra år til år. Sådan er systemet i Danmark, og hensigten er, at kommunerne afskærmes fra konjunktursvingningerne i ikke mindst skatteindtægterne.

Og for 2013 er bloktilskuddet netop noget lavere end for 2012, fordi kommunernes skatteindtægter i 2013 er noget højere end for 2012.

Denne stigning i skattegrundlaget tilbydes kommunerne i øvrigt statsgaranti for, så staten står med andre ord inde for stigningen.

[Ny beregning viser, at omfordelingen virker som forudsat]

Lad mig så kommentere selve udligningsberegningerne lidt nærmere.

I forbindelse med lovforslaget blev de byrdefordelingsmæssige konsekvenser af justeringen af udligningen beregnet. Det skete efter sædvanlig praksis på grundlag af de foreliggende data på dette tidspunkt, det vil sige tilskudsåret 2012.

Efterfølgende er tilskuddet til kommunerne for 2013 blevet opgjort efter de nye regler og udmeldt til kommunerne pr. 1. juli 2012. Men en sammenligning af udmeldingen af denne tilskudsudmelding med tidligere beregninger baseret på 2012-tilskudsudmeldingen kan ikke anvendes til at give et billede af virkninger af udligningsjusteringerne for en kommune. En sådan sammenligning viser jo også effekten af udviklingen i bloktilskuddets samlede størrelse og i beregningsgrundlaget for systemet.

For at få et opdateret billede af virkningerne er man derimod nødt til at foretage en parallel beregning af 2013-tilskuddet, som dette havde set ud for de enkelte kommuner, hvis der ikke var ændret i reglerne.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har ekstraordinært indhentet ekstra data (for "gamle" kriterier og kriterieafgrænsninger) fra Danmarks Statistik, således at der kunne foretages en sådan ny beregning af

virkningerne af justeringen af udligningen baseret på data for tilskudsåret 2013. Beregningen er oversendt til udvalget i forbindelse med besvarelsen af KOU spm. nr. 162, hvor der også er fremhævet de forbehold, der må knytte sig til en sådan beregning.

Konsekvensberegningen baseret på data for 2013 viser den samme tendens som den beregning, som var baseret på data for 2012, og som lå til grund for lovforslaget. Det gælder både på kommuneniveau og for grupperinger af kommuner, f.eks. niveauet for hvor meget der tilføres land- og yderkommunerne som følge af regelændringerne.

For de enkelte kommuner vil der naturligvis være visse bevægelser fra det ene år til det andet år. Det skyldes først og fremmest den årlige opdatering af beregningsgrundlaget fra 2012 til 2013. Det skal i den forbindelse bemærkes, at beregningsgrundlaget for udligningen opdateres hvert år med henblik på at sikre

størst mulig aktualitet i udligningen. Den årlige opdatering medfører hvert år – det vil sige også inden justeringen af systemet - visse forskydninger i fordelingen mellem kommunerne som følge af ændringer i de bagvedliggende forhold, som f.eks. beskatningsgrundlag, folketal og øvrige socioøkonomiske forhold.

[De kommuner, der nævnes i spørgsmålet, har gevinst på justeringerne]

I spørgsmålet nævnes 4 konkrete kommuner: Langeland, Ærø, Lolland og Hjørring. Det hævdes, at disse fire kommuner i forbindelse med lovforslaget var stillet en gevinst i udsigt, men at justeringen af udligningen i stedet har givet dem et tab.

De nye beregninger viser, at disse kommuner – som forventet - vinder på justeringen af udligningen. De får altså mere i 2013, end de ville have fået, hvis reglerne for 2012 var blevet videreført. Så der er ikke tale om, at en gevinst bliver vendt til et tab. Tværtimod vinder disse

kommuner på justeringen af udligningen, som det også fremgik af de oprindelige konsekvensberegninger.

For den enkelte kommune bliver beløbet naturligvis ikke helt det samme for tilskudsåret 2013 som det, der blev beregnet for tilskudsåret 2012. Men det skal som nævnt ses på baggrund af, at systemet er dynamisk og tilpasses hvert år efter de seneste statistiske oplysninger om de enkelte kommuner (skattegrundlag, indbyggertal, befolkningssammensætning og socioøkonomisk struktur). Det skal jo ses i sammenhæng med, at udgiftspresset i den enkelte kommune også udvikler sig.

Der vil således også fremover ske en årlig bevægelse i takt med, at forholdene i de enkelte kommuner ændres.

[Justeringen gør udligningen mere præcis og omfordeler til fordel for land- og yderkommuner]

Formålet med justeringen har været at opnå et mere præcist grundlag for udligningen – bl.a. ved en justering

af de enkelte udgiftsbehovskriterier , som har for bedret opgørelsen af det sociale udgiftspres i kommunerne.

Forbedringerne af fordelingsnøglen indebærer, at der omfordeles i størrelsesordenen ca. 400 mio. kr. mere til land- og yderkommunerne. Det fremgik af de beregninger af konsekvenserne, der lå til grund for lovforslaget. Og de nye beregninger bekræfter, at det også virker sådan for tilskudsåret 2013.